

SK

SK

SK

KOMISIA EURÓPSKYCH SPOLOČENSTIEV

Brusel, 18.4.2008

KOM(2008) 204 v konečnom znení

**OZNÁMENIE KOMISIE RADE, EURÓPSKEMU PARLAMENTU, EURÓPSKEMU
HOSPODÁRSKEMU A SOCIÁLNEMU VÝBORU, VÝBORU REGIÓNOV
A EURÓPSKEJ CENTRÁLNEJ BANKE**

Zavedenie eura na Cypre a Malte

OZNÁMENIE KOMISIE RADE, EURÓPSKEMU PARLAMENTU, EURÓPSKEMU HOSPODÁRSKEMU A SOCIÁLNEMU VÝBORU, VÝBORU REGIÓNOV A EURÓPSKEJ CENTRÁLNEJ BANKE

Zavedenie eura na Cypre a Malte

1. ÚVOD

Rada rozhodla 10. júla 2007 o zrušení výnimky pre Cyprus a Maltu, aby mohli prijať jednotnú menu s platnosťou od 1. januára 2008.

Úspešný prechod na euro v oboch krajinách svedčí o tom, že v prípade dôkladnej prípravy môže štvortýždňové obdobie duálneho obehu postačovať aj v krajinách s veľmi vysokým objemom hotovosti v obehu¹. Prevažná väčšina Cypčanov (95 %) a Malťanov (90 %) vnímala prechod na euro vo svojej krajine ako plynulý alebo viac menej plynulý a účinný.

Toto oznámenie sa zaoberá najdôležitejšími aspektmi procesu prechodu na euro, najmä prechodom na hotovostné euro, konverziou administratívnych a finančných systémov, reálnymi a vnímanými dosahmi zavedenia eura na ceny a názormi občanov na informačné a komunikačné kampane. Okrem toho sa v oznámení vyvodzujú určité závery, ktoré by mohli byť užitočné v budúcnosti pri zavádzaní eura v ďalších krajinách.

2. PRECHOD NA HOTOVOSTNÉ EURO

Prechod na hotovostné euro je najviditeľnejším aspektom procesu zavádzania jednotnej meny, pretože sa prakticky dotýka všetkých finančných inštitúcií, podnikov a občanov. Úspech tejto operácie závisí od včasného zásobenia všetkých zainteresovaných strán hotovostným eurom a od dôkladnej prípravy stiahnutia pôvodnej zákonnej meny z obehu.

2.1. Predzásobenie a druhotné predzásobenie pred dňom €

A) Cyprus

Cyperská centrálna banka začala predzásobovať obchodné banky euromincami 22. októbra 2007 a eurobankovkami 19. novembra 2007. Pred dňom € sa bankovému sektoru dodalo približne 80 % hodnoty eurobankoviek (t. j. 950 miliónov EUR) a 64 % hodnoty euromincí (t. j. 64 miliónov EUR). Všetky bankové pobočky na Cypre (približne 900) sa zapojili do operácií predzásobenia.

Druhotné predzásobenie maloobchodníkov hotovostným eurom sa začalo v rovnakom čase. Napriek tomu, že Cyperská centrálna banka sa podnikom narábajúcim s hotovosťou snažila vysvetliť potrebu druhotného predzásobenia, objednávky hotovostného eura zďaleka nespĺnili očakávania. Mnohí malí podnikatelia sa sťažovali, že bolo náročné a nákladné splniť všetky požiadavky druhotného predzásobenia. V snahe vyriešiť tento problém sa banky po dohode s Cyperskou centrálnou bankou rozhodli, že 31. decembra umožnia podnikom druhotné predzásobenie pomocou zjednodušeného postupu. Z celkového počtu 1 377 druhotne

¹ V cyperskom a maltskom národnom pláne zavedenia eura sa uvádza, že by sa mal uplatniť tvz. scenár „veľkého tresku“ a jednomesačné obdobie duálneho obehu. Krajiny, ktoré vstúpili do eurozóny v prvej vlne, zaviedli euro v súlade s „madridským“ scenárom, podľa ktorého sa uplatňuje trojročné prechodné obdobie (jednoročné v Grécku). Slovinsko bolo prvou krajinou, ktorá uplatnila scenár „veľkého tresku“, podľa ktorého sa eurobankovky a euromince zaviedli v ten istý deň, ako sa euro stalo zákonným platidlom (1. január 2007).

predzásobených podnikov využilo tento zjednodušený postup takmer 58 % podnikov, ktorým sa týmto spôsobom dodalo celkovo 3,3 milióna EUR (v porovnaní s 11,1 milióna EUR v rámci bežného postupu).

Niektoré banky navyše začali svojim zákazníkom vymieňať cyperské libry za eurobankovky pri konverznom kurze a bez poplatkov od 1. novembra, čím umožnili podnikom, ktoré si nemohli dovoliť záťaž spojenú s druhotným predzásobením, aby si vopred nakúpili hotovostné euro.

Pre podniky sa okrem toho pripravilo 40 000 balíčkov euromincí (tvz. štartovacích balíčkov) v hodnote 172 EUR na balíček, no predalo sa ich len 22 000. Keďže tieto štartovacie balíčky obsahovali zvitky mincí, banky mohli nepredané balíčky jednoducho použiť aj po dni €.

Ďalších 250 000 minibalíčkov v hodnote 10 cyperských libier na balíček (17,09 EUR) bolo dostupných širokej verejnosti od 3. decembra 2007. Predalo sa približne 189 000 minibalíčkov. Podľa prieskumu Eurobarometer² z občanov, ktorí si zakúpili minibalíčky, ich viac ako 70 % otvorilo a mince po prechode na euro použilo, zatiaľ čo 20 % občanov ich nepoužilo.

Po prechode na euro sa nepredané minibalíčky vyviezli do zahraničia, kde o ne prejavili záujem zberatelia mincí. Počas prvých troch týždňov mesiaca január sa vyviezli do zahraničia cyperské euromince v hodnote 3,5 milióna EUR.

B) Malta

Predzásobenie obchodných bánk hotovostným eurom sa začalo 15. septembra 2007. Približne 107 bankových pobočiek bolo pre dňom € zásobených eurobankovkami v hodnote 540 miliónov EUR a euromincami v hodnote 27,81 milióna EUR.

Počas fázy druhotného predzásobenia (ktorá sa začala 1. decembra 2007) bolo 134 podnikov zásobených eurobankovkami v hodnote 3,9 milióna EUR a euromincami v hodnote 1,9 milióna EUR. Veľmi nízky počet podnikov zúčastnených na operáciách druhotného predzásobenia pravdepodobne súvisí s uložením pomerne prísnych podmienok.

Vzhľadom na obzvlášť vysoký objem hotovosti v obehu Maltská centrálna banka vyzývala verejnosť, aby si od 1. decembra prebytočnú hotovosť ukladala do bánk. Banky súčasne začali vymieňať bankovky a mince maltskej líry za euro bez poplatkov, aby umožnili malým podnikom získať hotovostné euro ešte pred jeho zavedením.

Mnohé podniky si radšej zakúpili štartovacie balíčky, aby sa vybavili dostatočným množstvom euromincí. Všetkých 33 000 štartovacích balíčkov určených pre podniky (v hodnote 131 EUR na balíček) sa vypredalo. Banky zaznamenali určitý dopyt po štartovacích balíčkoch obsahujúcich súčasne mince aj bankovky, ako aj dopyt po štartovacích balíčkoch s inou skladbou euromincí ako v bežne ponúkaných balíčkoch.

Malta okrem toho zaznamenala aj veľké objednávky maltských euromincí zo strany zberateľov v zahraničí. Súkromné banky vyviezli odo dňa € do 25. januára približne 1 200 000 kusov v každej nominálnej hodnote. Maltská centrálna banka za rovnaký čas predala do zahraničia približne 32 000 prezentačných sád eura a s ostatnými centrálnymi bankami v eurozóne si vymenila približne 10 000 kusov mincí v každej nominálnej hodnote.

Nedostatočný záujem podnikov o druhotné predzásobenie svedčí o negatívnom dosahu prísnych bezpečnostných a informačných požiadaviek, najmä v prípade malých podnikov. ECB preto v súčasnosti skúma možnosti, ako by mohla zjednodušiť svoje

² Bleskový Eurobarometer 223 (február 2008)

usmernenia týkajúce sa druhotného predzásobenia pri ďalšom zavádzaní eura v budúcnosti, pričom zvažuje najmä zjednodušený postup použitý koncom decembra na Cypre.

Nesúlad medzi dopytom a ponukou balíčkov euromincí naznačuje, aké dôležité je pozorne naplánovať objem, ktorý sa má vyrobiť. Ako rozumná sa javí výroba jedného balíčka euromincí na domácnosť.

Pomerne vysoké objemy vyvezených mincí naznačujú, že dopyt na trhu zberateľov by sa mal takisto zohľadniť, najmä v prípade malých krajín. Objednávky zberateľov môžu výrazne ovplyvniť množstvo mincí dostupných v období prechodu na novú menu.

2.2. Obdobie duálneho obehu

Cyprus a Malta si zvolili jednomesačné obdobie duálneho obehu. Plynulý prechod na euro v týchto dvoch krajinách svedčí o tom, že štyri týždne stačia na zavedenie novej meny a stiahnutie značného objemu pôvodnej zákonnej meny z obehu.³

2.2.1. Distribúcia eurobankoviek a euromincí po dni €

Verejnosť a podniky, ktoré chceli získať hotovostné euro v prvých dňoch po prechode na euro, použili hlavne bankomaty a bankové priehradky. V oboch krajinách však ľudia vo veľkom využívali aj maloobchodné predajne, aby sa zbavili pôvodného zákonného platidla a získali euro.

A) Cyprus

V snahe uľahčiť výmenu cyperských libier za eurá bolo mnoho bankových pobočiek otvorených aj 1. januára 2008, ktorý je v bankách obyčajne dňom pracovného pokoja.

Počas prvých 10 dní tohto roka navštívili Cyperčania svoje banky približne 336 000-krát a vybrali alebo zamenili viac ako 578 miliónov EUR (v priemere 1 117 EUR na operáciu).

Vykonala sa konverzia všetkých 550 bankomatov, ktoré od 0.30 hodiny 1. januára vydávali výhradne eurobankovky. Počas prvých týždňov odo dňa prechodu na euro vydávali bankomaty iba bankovky v nízkej hodnote, aby sa znížil počet drobných mincí, ktoré museli vydať maloobchodníci pri hotovostných transakciách. Počas prvých desiatich dní od prechodu na euro vybrali Cyperčania viac ako 32 miliónov EUR prostredníctvom približne 251 000 operácií. Pri každej operácii sa vybralo priemerne 127 EUR.

Podobne ako v Slovinsku a v niektorých ďalších krajinách, ktoré prijali euro v roku 2002 (napr. Nemecko a Španielsko), prevažná väčšina občanov uprednostnila pri výbere novej meny počas dní nasledujúcich po prechode na euro bankovú priehradku pred bankomatom. Z porovnania údajov za celé obdobie duálneho obehu (január 2008) s údajmi za január 2007 vyplýva, že hodnota výberov a výmen narástla o 55 % spolu s príslušným 61 % nárastom objemu transakcií pri bankovej priehradke, zatiaľ čo objem bankomatových transakcií narástol len o 23 %⁴.

Pomerne vysoká priemerná hodnota výmen alebo výberov na bankovú operáciu (1 177 EUR)

³ Obdobie duálneho obehu je obdobím, ktoré sa začína dňom € a počas ktorého sú obe meny, euro aj zákonná mena (t. j. pôvodná národná mena), zákonnými platidlami. Môže trvať najviac šesť mesiacov, ale členské štáty môžu toto obdobie skrátiť. V prvej vlnе zavádzania eura si väčšina krajín zvolila dvojmesačné obdobie duálneho obehu. Slovinsko si zvolilo iba 14 dňové obdobie duálneho obehu.

⁴ Hodnota bankomatových transakcií narástla len o 15 % najmä z toho dôvodu, že bankomaty vydávali v januári 2008 iba bankovky s nízkou nominálnou hodnotou.

na Cypre naznačuje, že ľudia si ponechali veľké zásoby hotovosti, čo vyvolalo dlhé čakacie rady v bankách počas prvých dní po prechode na euro napriek tomu, že bankové priehradky boli výnimočne otvorené aj 1. januára. Situácia v bankách sa však rýchlo vrátila do normálnych kolají.

B) Malta

Pri bankových priehradkách sa od 1. do 10. januára vykonalo takmer 230 000 výmen v celkovom objeme približne 165 miliónov EUR. Priemerne zamenená suma predstavovala približne 720 EUR. Na Malte sa zaznamenalo viac výberov prostredníctvom bankomatov ako prostredníctvom bankových priehradiek, ale celková hodnota eurohotovosti vybranej pri bankových priehradkách bola viac ako štvornásobne vyššia.

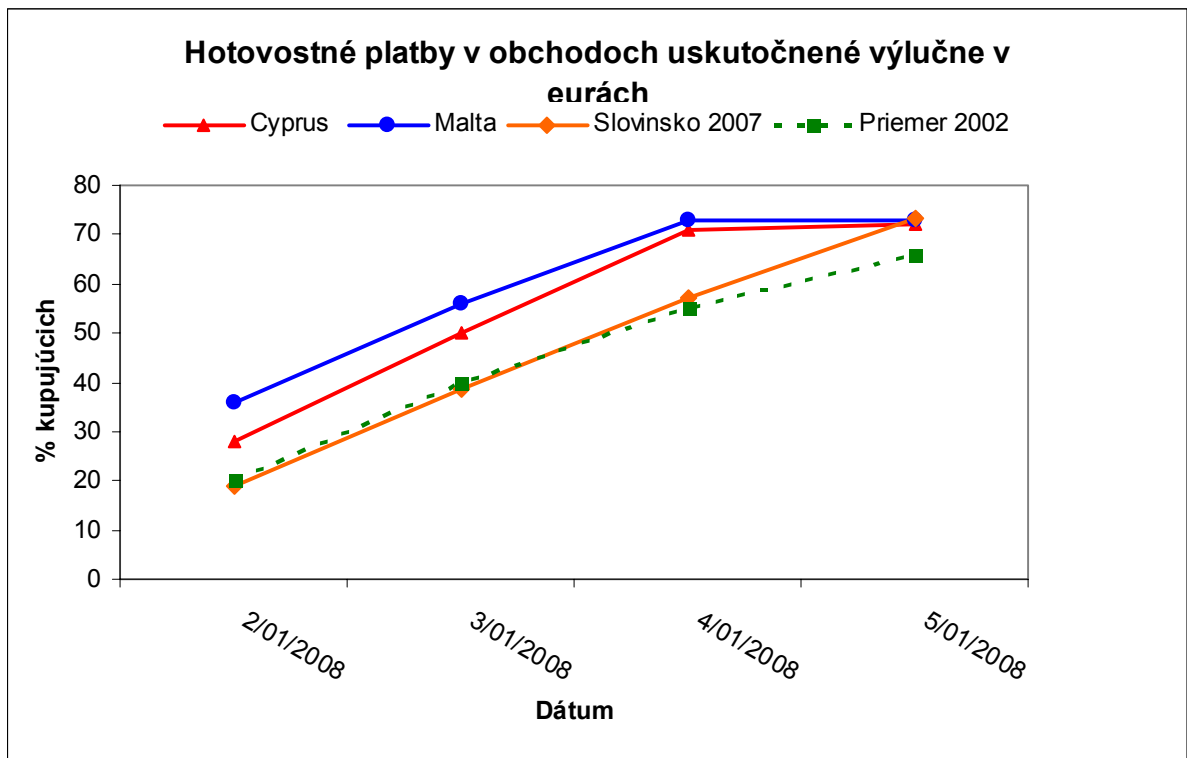
Približne 90 % všetkých bankomatov na Malte (z celkového počtu 154) vydávalo od polnoci 1. januára výlučne eurobankovky. Ostatné bankomaty sa upravili v nasledovných hodinách. Do 10. januára (vrátane) sa uskutočnilo približne 316 000 výberov v celkovej hodnote približne 40 miliónov EUR. Podobne ako na Cypre aj tu pripadlo okolo 126 EUR na výber.

Keďže ľudia sa snažili rýchlo zameniť svoju hotovosť v národnej mene za euro a vybrať si hotovostné euro, v niektorých bankových pobočkách sa tvorili dlhé čakacie rady. Niektoré banky otvorili osobitné priehradky určené pre len podniky, aby skrátili čakacie doby. Dlhé rady, ktoré sa dali pozorovať aj týždeň po zavedení eura, však svedčali o tom, že prijaté opatrenia neboli vždy dostatočné. Banky neboli celkom pripravené na také veľké zvýšenie pracovnej záťaže napriek tomu, že vyčlenili 600 pokladníkov.

2.2.2. Vývoj hotovostných platieb

Údaje o eurových hotovostných platbách vykazujú, že euro sa rýchlo stalo maltskou aj cyperskou menou. Jeho používanie v prvých troch dňoch tu napredovalo oveľa rýchlejšie ako v krajinách prvej vlny (pozri graf 1). V oboch krajinách dosiahol 4. januára podiel hotovostných platieb v eurách 70 % zo všetkých hotovostných platieb v obchodoch, zatiaľ čo po zavedení eura v roku 2002 podiel hotovostných platieb v eurách nepresiahol 70 % až do 6. januára. Viac ako 90 % maloobchodníkov vydávalo od 2. januára peniaze svojim zákazníkom výlučne v eurách.

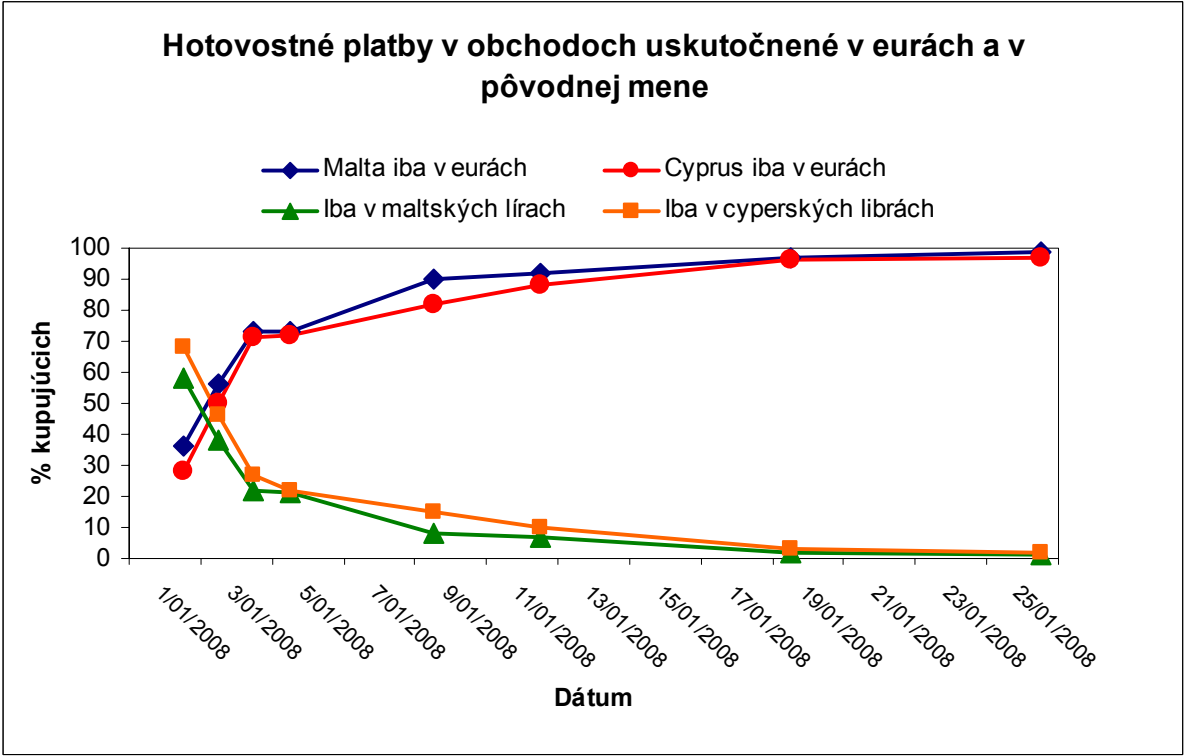
Graf 1

Zdroj: útvary Komisie

V dôsledku toho došlo k prudkému poklesu platieb v národných menách zo 100 % 29. decembra 2007 iba na 7-10 % zo všetkých hotovostných platieb 12. januára 2008. V obchodoch sa 20. januára 2008 (t. j. desať dní pred skončením obdobia duálneho obehu) uskutočnili iba 3 % platieb v pôvodných zákonných menách (pozri graf 2).

Graf 2

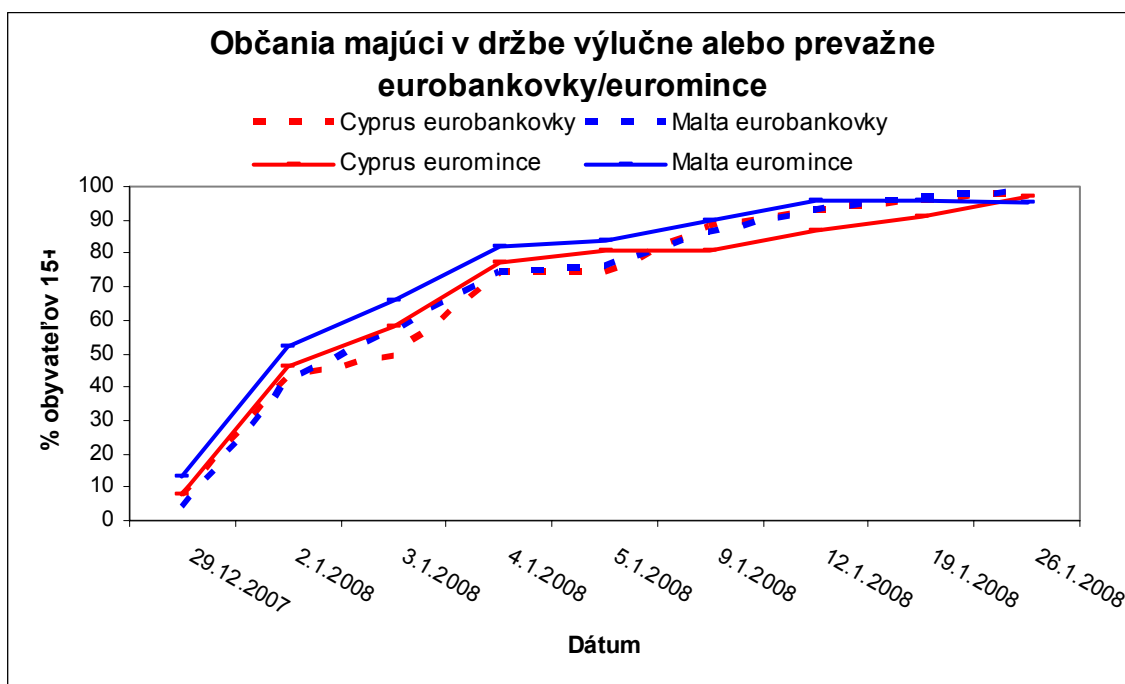
Zdroj: útvary Komisie

Niektorým maloobchodníkom chýbala počas prvých niekoľkých dní hotovosť, pretože mnohí občania, odradení dlhými čakacími radmi v bankách, sa chceli zbaviť pôvodnej zákonnej meny v obchodoch. Následkom toho potrebovali pokladníci omnoho viac euromincí vyššej nominálnej hodnoty a eurobankoviek nižšej nominálnej hodnoty, ako sa pôvodne plánovalo.

Niektorým maloobchodníkom a poskytovateľom služieb na Malte (napr. vodičom autobusov) sa minuli mince v hodnote 1 a 2 centy, ktoré potrebovali, aby mohli presne vydávať. Keďže zaokrúhľovanie cien nahor bolo zákonom zakázané, vznikol dopyt po neočakávanom objeme niektorých nominálnych hodnôt a Maltská centrálna banka musela poslať dodatočné objednávky.

Výsledky prieskumu Komisie zobrazené v grafe 3 ukazujú, že už 12 dní po prechode na euro malo viac ako 90 % Malťanov a Cyperčanov vo svojich peňaženkách *výlučne alebo takmer výlučne* euromince a eurobankovky. Prechod na euro bol prekvapivo rýchly, ak sa vezme do úvahy skutočnosť, že v porovnaní so Slovinskom si menej ľudí zadovážilo hotovostné euro pre dňom €. Dňa 29. decembra 2007 malo 7 % Cyperčanov v držbe najmä eurobankovky, kým 8 % malo v držbe najmä euromince. Príslušné údaje za Maltu predstavujú 4 %, resp. 12 %. V Slovinsku za porovnateľné obdobie dosiahol tento podiel 20 % v prípade eurobankoviek a 27 % v prípade euromincí.

Graf 3

Zdroj: útvary Komisie

Občania si rýchlo zvykli na svoju novú menu. Začiatkom februára 2008 takmer 90 % Malťanov a 95 % Cyperčanov považovalo rozlišovanie eurobankoviek za veľmi jednoduché alebo dosť jednoduché. Viac ako polovica maltských občanov (53 %) počítala ceny pri vykonávaní každodenných nákupov najčastejšie v eurách a približne 40 % tak konalo aj pri výnimočných nákupoch. Cyperčania aj naďalej počítali najčastejšie v librách pri nákupoch tovaru väčšej hodnoty, ale pri každodenných nákupoch uvažovali väčšinou v eurách⁵.

⁵ Bleskový Eurobarometer 222 pre Cyprus a Bleskový Eurobarometer 223 pre Maltu, oba vo februári 2008

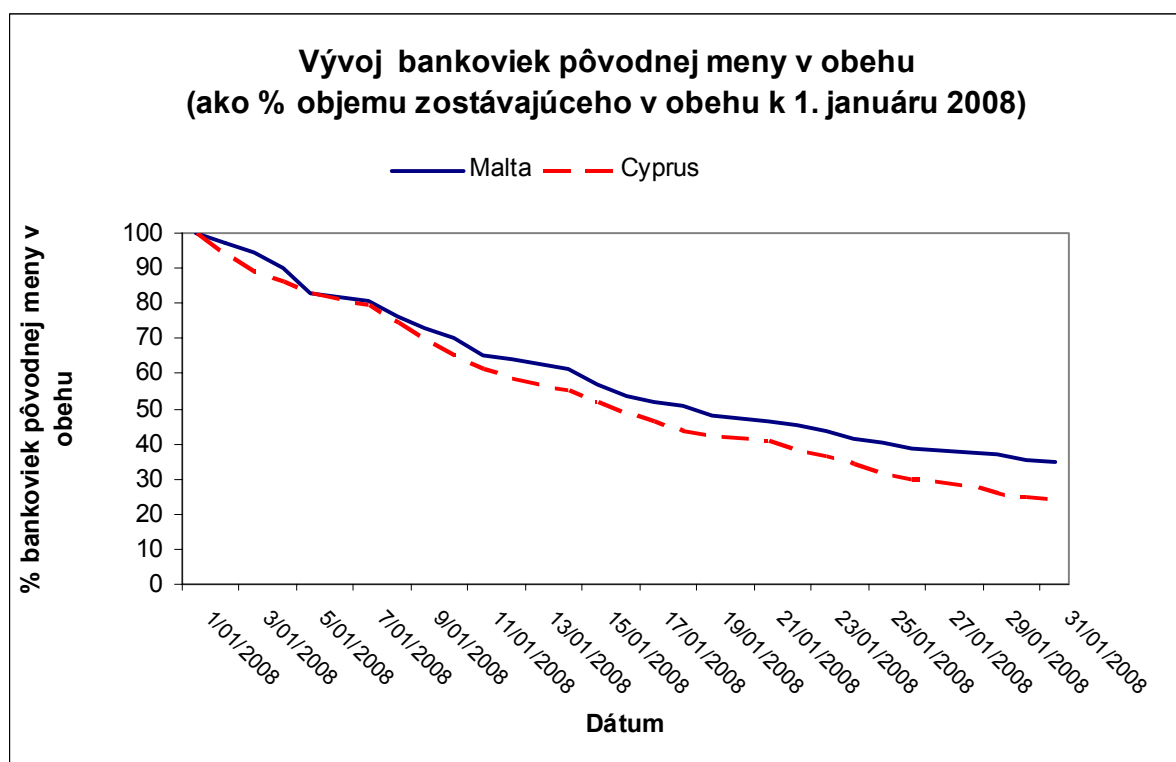
2.2.3. Stiahnutie pôvodných mien z obehu

Zákonné platidlá začali vracat' počas posledných mesiacov roku 2007. Na Malte bolo 1. januára 2008 stiahnutých z obehu už približne 40 % hodnoty bankoviek a na Cypre približne 10 %. Proces sa zrýchlil počas prvých dní mesiaca január, pričom denne stiahnutý objem predstavoval 5-6 % objemu pôvodných bankoviek zostávajúcich v obehu na Cypre a približne 3 % na Malte.

Približne 50 % hodnoty bankoviek cyperskej libry a maltskej líry, ktoré boli 1. januára ešte stále v obehu, sa stiahlo z obehu 15. januára na Cypre a 17. januára na Malte⁶. V oboch krajinách bolo tempo stiahnutia pôvodných mien z obehu rýchlejšie ako v roku 2002, kedy sa 50 % hranica dosiahla až 21. januára. Približne 25 % hotovosti v cyperských librách a 35 % hotovosti v maltských lírach bolo ku koncu januára ešte stále v obehu, čo je vcelku porovnateľné so situáciou z roku 2002⁷.

Spoločnosti prevádzajúce finančnú hotovosť alebo banky nenahlásili vo všeobecnosti žiadne problémy týkajúce sa zhromažďovania a skladovania pôvodnej meny.

Graf 4

Zdroj: ECB

Prechod na hotovostné euro na Cypre a Malte svedčí o tom, že dokonca aj v krajinách s veľmi vysokým objemom hotovosti v obehu postačuje z technického hľadiska krátke

⁶ Celková hodnota mincí a bankoviek cyperskej libry v obehu dosiahla 1. januára 2008 hodnotu 994 miliónov EUR (bankovky) a 66 miliónov EUR (mince). Príslušné údaje za maltskú líru predstavujú 635 miliónov EUR a 44 miliónov EUR.

⁷ Cyperská centrálna banka bude bez poplatkov vymieňať bankovky v národnej mene za euro ešte desať rokov po dni € a mince ešte dva roky po tomto dátume. Maltská centrálna banka bude aj naďalej vymieňať mince maltskej líry do 2. februára 2010 a bankovky maltskej líry do 1. februára 2018.

obdobie duálneho obehu.

Napriek tomu, že banky prijali osobitné opatrenia, aby sa vyrovnali s mimoriadnou pracovnou záťažou, nie vždy to stačilo, aby sa predišlo tvorbe dlhých radov počas prvých týždňov po prechode na euro. V snahe uľahčiť prechod na novú menu by sa pred každým zavedením eura mala dostatočne propagovať možnosť vrátenia zásob pôvodnej meny ešte pred dňom €, potreba rozsiahleho druhotného predzásobenia a užitočnosť používania bezhotovostných platobných prostriedkov.

3. KONVERZIA FINANČNÝCH A ADMINISTRATÍVNYCH SYSTÉMOV

V súlade so scenárom veľkého tresku, ktorý si zvolili Cyprus aj Malta, všetky administratívne a finančné systémy fungovali až do 31. decembra 2007 výlučne v ich príslušných národných menách a 1. januára 2008 prešli na euro.

Zo všetkých dostupných údajov vyplýva, že cyperské a maltské verejné orgány a podniky sa pripravili dobre a načas. Odborníci z oboch členských štátov sa zúčastnili na informačných kampaniach a školeniach, ktoré zorganizovali Komisia/OLAF, ECB a Europol s cieľom oboznámiť ich s postupmi a metódami určenými na ochranu eura pred falšovaním.

Z prieskumov vykonaných v oboch krajinách v septembri 2007⁸ vyplýva, že takmer všetky opýtané podniky boli informované o prechode na euro a už sa naň začali pripravovať.

Ani banky, ani maloobchodníci nenahlásili žiadne väčšie technické problémy počas prechodu na euro. Rovnako hladko prebehla aj konverzia bankomatov, systémov platobných kariet a bankových účtov.

4. VÝVOJ CIEN

4.1. Sledovanie cien počas prechodu na euro

Z výsledkov prieskumu Eurobarometer o vnímaní eura verejnosťou vykonaného v septembri 2007 vyplynulo, že viac ako tri štvrtiny občanov Cypru a Malty sa obávali zneužitia a podvodov pri stanovovaní cien v období prechodu na euro. Obe krajiny zaviedli rozsiahly súbor opatrení, aby na tieto obavy reagovali.

Správne duálne zobrazovanie cien⁹ na Cypre pozorne sledovalo päť stredísk na sledovanie eura a ceny bežne predávaných tovarov sledovali ministerstvo financií a združenia spotrebiteľov. Kódex spravodlivej cenotvorby podpísaný 7 579 podnikmi bol zjavne úspešný pri obmedzovaní cenového rastu, keďže väčšina prípadov zneužitia sa zaznamenala v radoch podnikov, ktoré kódex nepodpísali. Strediská na sledovanie eura skontovali maloobchodníkov a poskytovateľov služieb, u ktorých bol zaznamenaný nezvyčajný nárast cien (hlavne holičov, kaderníkov, predavačov kebabu, prevádzkovateľov súkromných parkovísk, lekárov, prevádzkovateľov kaviarní a kín), s cieľom zistiť príčiny nárastu cien, a uverejnili na internete mená tých, ktorí zneužili situáciu pri prechode na euro.

⁸ Bleskový Eurobarometer 218 (september 2007) pre Cyprus, NECC Business Survey (september 2007) pre Maltu

⁹ Duálne zobrazovanie cien v cyperských lírach a eurách sa stalo povinným 1. septembra 2007 a zostane povinným až do 30. septembra 2008. Na Malte sa stalo duálne zobrazovanie cien v maltských lírach a eurách povinné 11. júla 2007 a zostane povinné až do 30. júna 2008.

Vývoj cien na Malte sledoval národný výbor pre zavedenie eura (NECC)¹⁰, ktorý okrem iného podnikol s viac ako 7 900 podnikmi iniciatívu FAIR.

Malta je prvou krajinou, kde bolo zaokrúhľovanie cien nahor počas prechodu na euro zakázané zákonom¹¹. Každé zaokrúhľovanie cien nahlásené občanmi na infolinke o eure alebo prostredníctvom e-mailu sa okamžite prešetruje. Počas prvých siedmich týždňov roka približne 107 majiteľov obchodov a iných prevádzkovateľov (vrátane mnohých lekárov a niekoľkých majiteľov súkromných parkovísk) upravilo ceny smerom nadol po upozornení NECC, že neoprávnene zvýšili poplatky alebo ceny pri príležitosti zavedenia eura. Pokuty za neoprávnené zvyšovanie cien sa uložili trom podnikom, zatiaľ čo približne 96 sťažností bolo neopodstatnených.

4.2. Cenové trendy

Vývoj inflácie na Cypre a Malte v roku 2007 bol značne ovplyvnený globálnymi faktormi. Za relatívne nízku infláciu zaznamenanú začiatkom roka môžu do veľkej miery priaznivé zásadné vplyvy cien energií, ktoré sa však v auguste a septembri 2007 obrátili. Nepriaznivé zásadné vplyvy cien energií spojené so zvyšovaním cien komodít tak v druhej polovici roka 2007 prispeli k rastúcej inflácii.

Ročná inflácia na Cypre dosahovala v priemere 2,2 % v roku 2007, pričom hodnoty v prvom polroku boli nižšie a v druhom polroku vyššie. Rastúci trend inflačného ukazovateľa HISP (harmonizovaný index spotrebiteľských cien) v roku 2007 pokračoval v prvom mesiaci roku 2008. Ročná inflácia sa tak vo februári 2008 zvýšila na 4,7 % oproti 4,1 % v januári 2008. Ročná inflácia na Malte dosahovala v roku 2007 v priemere 0,7 %, pričom bola veľmi nestála: po spomaľovaní inflácie na začiatku roka nasledovalo jej zrýchlenie v druhom polroku. Vo februári narástla medziročná hodnota na 4,0 % oproti 3,8 % v januári 2008.

Podľa predbežného hodnotenia Eurostatu (Prechod na euro a inflácia na Cypre a Malte, apríl 2008) zodpovedal celkový (jednorazový) vplyv zavedenia eura na infláciu na Cypre aj na Malte v momente prechodu na euro a tesne po ňom pravdepodobnej hodnote 0,2 až 0,3 percentuálneho bodu. Tieto odhady pre Cyprus a Maltu zodpovedajú skúsenostiam z prvej vlny zavádzania eura v roku 2002 a v Slovinsku v roku 2007. Eurostat je preto toho názoru, že účinky prechodu na euro na Cypre aj na Malte boli badateľné, ale nie natoľko, aby v uvedených krajinách ovplyvnili celkovú infláciu. Eurostat bude prípadne aktualizovať svoje závery týkajúce sa vplyvu zavedenia eura na Cypre a Malte, ak budú dostupné ďalšie informácie.

4.3. Vnímanie cien

Údaje poskytnuté útvarmi Komisie ukazujú, že vnímaná inflácia za tieto ostatné roky spravidla kopírovala vývoj inflačného ukazovateľa HISC na Cypre a Malte. Vnímaná inflácia na Cypre sa tesne približovala vývoju celkovej inflácie, keďže obe mali hneď od začiatku roka 2007 stúpajúcu tendenciu. Vnímaná inflácia na Malte takisto kopírovala vývoj

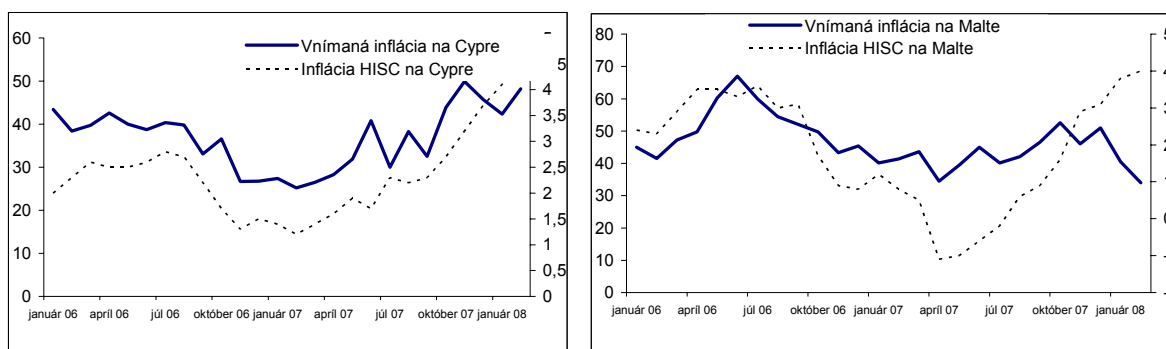
¹⁰ Sledovanie cien bude pokračovať až do júna 2008.

¹¹ Podľa maltského zákona o prijatí eura (CAP.485) sa zaokrúhľovanie peňažných súm povoľuje iba vtedy, keď sa zaokrúhlením získa peňažná suma v eurách, ktorá je nižšia ako príslušná suma peňazí v maltských lírach pred prechodom na euro. V prípade, že sú peňažné sumy súčasťou kontinua na účely stanovenia prahových hodnôt, pri konverzii takýchto súm na euro sa môže v prípade potreby zaokrúhľovať, aby sa zabezpečila nadväznosť s prahovými hodnotami susedných rozpätí a aby sa rozpätie jasne ohraničilo prahovými hodnotami. V prípade výnimočných okolností spôsobených technickými obmedzeniami môže stredisko na sledovanie eura po prijatí príslušnej žiadosti povoliť, aby sa zaokrúhlenie vykonalo iným spôsobom, za podmienok ktoré stanoví samotné stredisko.

inflačného ukazovateľa HISC, ale nie tak presne, keďže po prudkom poklese inflačného ukazovateľa HISC v apríli nenasledoval príslušný pokles vnímanej inflácie.

Údaje dostupné od prechodu na euro vykazujú, že vnímanie inflácie spočiatku nebolo ovplyvnené. Napriek rastu inflačného ukazovateľa HISC vnímaná inflácia na Cypre klesla v januári 2008 na 42,3 percentuálneho bodu zo 45,7 percentuálneho bodu v decembri minulého roku a vnímaná inflácia na Malte klesla v januári 2008 na úroveň 40,5 percentuálneho bodu z 51,00 percentuálneho bodu v predchádzajúcom mesiaci. Zdá sa, že ani zrýchľovanie inflačného ukazovateľa HISC, ani prípadný vplyv zavedenia eura na ceny neovplyvnili vnímanie inflácie medzi spotrebiteľmi. Ďalšie faktory, ako napr. informačné kampane, možno takisto pomohli znížiť mieru vnímania inflácie v oboch nových členských štátoch eurozóny. V prípade Malty je tiež veľmi pravdepodobné, že to súvisí so zákazom zaokrúhľovania cien nahor a s prísnu kontrolou dodržiavania tohto zákona.

Graf 5

Zdroj: útvary Komisie

Situácia sa však čiastočne zmenila vo februári 2008. Kým vnímaná inflácia na Malte aj naďalej klesala a nachádza sa na úrovni 34,0 percentuálneho bodu oproti 40,5 percentuálneho bodu v januári 2008, vnímaná inflácia na Cypre narástla z 42,3 percentuálneho bodu v januári 2008 na 48,2 percentuálneho bodu. Vytvárať závery o ďalšom vývoji vnímania inflácie na Cypre a Malte by však bolo ešte predčasné.

Cyprus a Malta zaznamenali inflačné tlaky od polovice roku 2007, a to hlavne z dôvodu zrýchľovania celkovej inflácie v podkategóriách energií a potravín. Súčasne úroveň vnímanej inflácie obyčajne kopírovala vývoj inflačného ukazovateľa HISC. V prvom mesiaci po prechode na euro sa podarilo udržať vnímanie inflácie pod kontrolou napriek tomu, že úroveň meranej inflácie rástla. Vo februári vnímaná inflácia na Cypre stúpila, kým na Malte ešte viac klesla.

5. KOMUNIKAČNÁ KAMPAŇ O PRECHODE NA EURO A VNÍMANIE VEREJNOSŤOU

Cyperská kampaň o eure a národná webová stránka (www.euro.cy) boli oficiálne spustené 31. mája 2006. Kampaň v masmédiách sa začala až na jar 2007, čo bolo čiastočne zapríčinené aj problémami s verejným obstarávaním na výber agentúry pre styk s verejnosťou. Kampaň sa zameriavala na MSP, vidiecke oblasti a zraniteľné skupiny. Hlavnými témami kampane boli harmonogram prechodu na euro, výhody zavedenia eura, výmenný kurz a obavy z neoprávneného zvyšovania cien. Hlavnými komunikačnými kanálmi boli rozhlas (10 225 spotov), televízia (3 260 spotov) a reklama v tlači (206 reklám v časopisoch a 241 reklám v denníkoch). „Euroautobusy“ cestovali po celom ostrove a informovali ľudí v odľahlých

oblastiach. Keďže cyperské orgány si boli vedomé trvalej nízkej podpory eura, zintenzívnili v ostatných mesiacoch svoje komunikačné úsilie a zamerali sa najmä na zraniteľné skupiny. Európska komisia podporila niektoré aktivity, ako napríklad usporiadanie novo koncipovanej výstavy eura, modelovú konferenciu a seminár pre novinárov, národnú školskú súťaž a výrobu propagačného materiálu.

Zdá sa, že informačná kampaň priniesla veľmi dobré výsledky. Z prieskumu Eurobarometer vykonaného vo februári 2008 vyplýva, že 9 z 10 Cyperčanov mali pocit, že boli dobre alebo celkom dobre informovaní o prechode na euro. Pre väčšinu občanov boli hlavným zdrojom informácií médiá (61 %), následne banky (16 %) a Cyperská centrálna banka (10%). Ľudia boli veľmi spokojní (49 %) alebo celkom spokojní (44 %) aj s informáciami, ktoré o eure poskytovali vnútroštátne orgány. Ôsmi z desiatich Cyperčanov dostali eurokalkulačku a považovali ju za veľmi užitočnú. Vo februári 2008 približne 80 % ľudí opýtaných v prieskume Eurobarometer by ešte stále uvítalo viac informácií o spravodlivom zaokrúhľovaní cien a správnej tvorbe cien, o sociálnych, hospodárskych a politických dosahoch zavedenia eura a bezpečnostných znakov jednotnej meny.

Počiatočnú nízku podporu eura na **Malte** sa podarilo zvrátiť pomocou rozsiahlej kampane pozostávajúcej z niekoľkých etáp, ktorá sa najprv zamerala na informovanosť o eure a jeho výhody a potom na praktické aspekty zavedenia jednotnej meny. Obsahovala kombináciu masmediálnych aktivít (4 750 televíznych spotov, 20 125 rozhlasových spotov a 1 465 reklám v časopisoch a denníkoch) a osobných komunikačných aktivít (telefónna infolinka o eure, kontakty s tlačou, mimovládne organizácie, miestne administratívy a farnosti, organizácie spotrebiteľov a podnikateľov, školy a zraniteľné skupiny). Informačná kampaň sa pravidelne zaoberala obavami ľudí z nekalých praktík. Na osobitnej webovej stránke venovanej euru (www.euro.gov.mt) sa podporovali všetky aktivity a metodicky sa uvádzali všetky informácie súvisiace s eurom.

Európska komisia podporila pod záštitou partnerskej dohody dve výstavy a konferenciu o eure, prieskum verejnej mienky, prieskum o duálnom obehu a národnú školskú súťaž.

Zdá sa, že dlhá a intenzívna informačná kampaň priniesla veľmi dobré výsledky. Z prieskumu Eurobarometer vo februári 2008 vyplynulo, že 9 z 10 Malťanov mali pocit, že boli dobre alebo celkom dobre informovaní o prechode na euro. Pre väčšinu ľudí (68 %) boli médiá hlavným zdrojom informácií, pričom za najúčinnjší zdroj sa považovala televízia. Televízne spoty videlo 87 % ľudí, pričom viac ako 90 % z nich ich považovalo za celkom užitočné alebo veľmi užitočné. Vo februári 2008 by 56 % ľudí opýtaných v prieskume Eurobarometer ešte stále uvítalo viac informácií o nečestnom zaokrúhľovaní cien, správnej tvorbe cien a bezpečnostných znakov eura.

Prechod na euro a súvisiaca informačná kampaň sa v oboch krajinách vnímali ako bezproblémové a účinné. To iba dokazuje, že dobre riadená a všestranná komunikačná kampaň môže stimulovať podporu eura medzi verejnosťou. Maltská kampaň okrem toho ukázala, že obavy zo zvyšovania cien v súvislosti s prechodom na euro možno úspešne riešiť pomocou dobre cielených a intenzívnych informačných aktivít.